

סווי ברק:

„החרדים מותחים את החבל יותר מדי!“

אנחנו עסוקים במצבנו הביטחוני הקשה. במצבנו הכלכלי. בעליית גל הפשיעה. ולא שמים לב איך כל שבוע דוחפים לנו הדתים גזירה אחרת. אי-בניית בריכה בירושלים. הפסקת תחבורה ציבורית בשבת בנהריה. הזנת נתיבי-האוויר מעל ירושלים. אנחנו והם. כבר התרגלנו לשני מחנות. חילוניים ודתיים. עד שפגשתי את סווי ברק. אישה דתית שומרת מיצוות. שאמרה לי שמה שמנסים לעשות בנהריה זו חוצפה.

● לא היית רוצה לגור בעיר. שאין בה תחבורה ציבורית בשבת?

כן. הייתי רוצה. אלא שיש דבר אחד שהייתי רוצה בו יותר. וזה לגור בארץ דמוקרטית. שבה הרוב קובע. כל זמן שהחילוניים הם רוב בארץ, יש לנו בעיה. אי-אפשר ואסור להכריח אנשים אחרים לעשות דברים שהם מתנגדים להם.

● הדתיים אומרים שזה מפריע להם לקיים את המיצוות כשיש תחבורה ציבורית בשבת.

קודם כל, תפסיקי להגיד דתיים. צריך להגיד הקבוצה החרדית הפאנאטית. גם אני דתית. נולדתי וגדלתי בשווייץ. שם היתה תחבורה ציבורית בשבת וזה לא הפריע לי לקיים אף מיצווה אחת. מה שקורה כאן, זה שמי שקובע את הדברים הם החרדים שגדלו בגיטאות של מידוואיארופה והם רוצים להמשיך לגור בגיטאות.

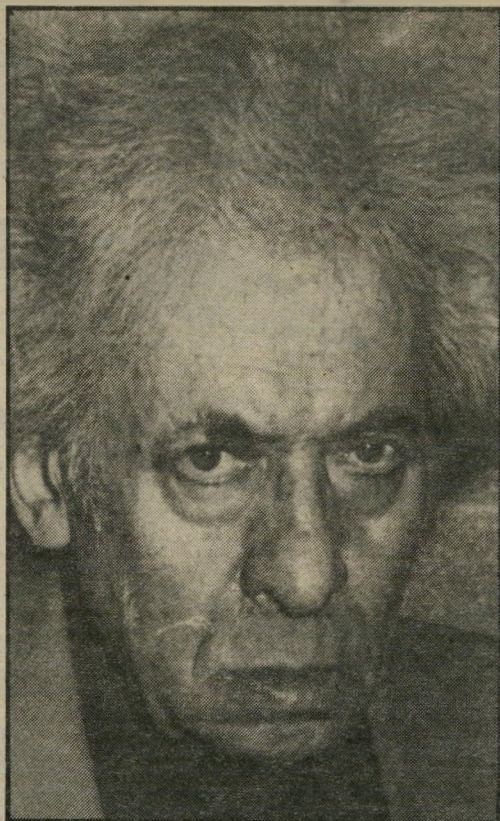
● מי הוא יהודי בעיניך?

לפי דעתי, יהודי הוא יהודי, אם נולד לאם יהודיה, או גוייר לפי ההלכה. אני נגד רבנים רפורמים.

● ומה דעתך, למשל, על האשה שלא גויירה כהלכה ועבשיו רוצים להוציא את גופתה מהקבר?

זה דבר נורא. האשה מתה. היא לא יכולה להתגונן. המיקרה הזה פוגע בי כיהודיה מאמינה וכבן-אדם. הרבה דברים שנעשים בשם הדת פוגעים בי. כשראיתי איך היכו את טרי קולק, זה הזכיר לי את הנאצים שהרביצו ליהודים. מי שזורק אבנים הוא לא דתי, ומי שמכה אדם בגלל דעותיו, הוא לא בן-אדם. אחרי מאורעות כאלה לא נעים לי להגיד שאני דתית, כי אצלכם החילוניים אין הבחנה כל הדתיים אותו הדבר. יש הרבה אנשים כמוני, רק אותנו לא שומעים. אנחנו לא זורקים אבנים ולא מתעללים בבני-אדם.

איך ייגמר, לפי דעתך, עניין הכפיה הדתית? החרדים, לפי דעתי, מותחים את החבל יותר מדי. יום אחד העסק יתפוצץ, ואני לא יודעת אם אצטער.

אבות ישורון:

„אי אפשר לפטור דוד שלם מידיעת ביאליק!“

110 שנים להולדתו של חיים נחמן ביאליק. מוספי הספרות חוגגים. בתוכנית רדיו על המשורר נשאלו ילדי חטיבת-ביניים מי היה ביאליק. בשל הכבוד שאני רוחשת לכמה ילדים, לא אחזור כאן על התשובות המבזות. בצוואתו מבקש צ'רצ'יל לא ללמד את כתביו בבתי-ספר. בטענה שהוא לא רוצה להיות שנוא על הנוער כמו שקספיר. האם אומנם נושאים שהם לימודי-חיובה הופכים בהכרח לשנואים?

פניתי אל המשורר אבות ישורון ושאלתי אותו אם לפי דעתו יש ללמד את ביאליק, או כל משורר אחר בבתי-הספר או שצריך ללמד ספרות וככה צריך לשיקול-הדעת של הילדים.

ילד לעולם לא יבקש לקרוא את ביאליק, אם הוא לא יידע שהיה ביאליק. צריך ללמד בבתי-ספר. איך ללמד, זה תלוי במורה עצמו. אם הוא מצליח לעורר עניין והאבה לנושא, מה טוב. אם לא, חבל. היה פעם בסמינר לווינסקי מורה בשם יחזקאל הן. הוא לימד את איוב. הוא היה מורה דגול. כל התלמידים העריצו את איוב. הכירו בעליפה כל מילה שהמורה סיפר עליו. הוא עשה את איוב חי וקיים. ככה צריך ללמד ספרות וככה צריך ללמד שירה.

● היום, כנראה אין הרבה מורים כאלה. אולי זה נכון. אבל אי-אפשר לפטור דוד שלם מידיעת ביאליק, כי אין מורה מתאים.

השבוע פגשתי אשה שסיפרה לי כי ישבה עם בנה בן ה-9 וקראה לו את שירו של ביאליק „הכניסיני“. הילד הקשיב ולבסוף אמר „איזה שיר נפלא. המורה שלי יודעת רק להוציא את מוסר-ההשכל מהשיר הזה והיא לא יודעת להראות לי את יופיו.“ חבל שהמורה של הילד הזה לא הראתה את יופיו של השיר. אבל יש ילדים שבלי המורה לא היו יודעים שיש ביאליק ואו הם, אפילו בעצמם, לא היו יכולים למצוא את יופיו.

עמירם רביב:

„לחפש אלטרנטיבות ולא סתם להפחיד!“

הורים רבים בארץ ממוחדים מאוד. חברה סיפרה לי שאינה מניחה לבתה בת ה-15 לזוז מהבית, ואם הבת יוצאת, האם הולכת אחריה כצל. ההורים והילדים חיים בחדרה. שאלתי את ד"ר עמירם ניר, פסיכולוג חינוכי וקליני, מה עושים?

זה מצב קלאסי, שקשה לתת בו עצות כלליות. ככל שהמצב כרוך ביותר אי-ודאות, ההורה היא יותר אמורפית, פחות מוגדרת ומתוך זה מעלה יותר חרדות מדברים שלא אליהם התכוונו. אומנם חרדה מביאה לפעמים גם תועלת, והדוגמה הטובה ביותר היא תוכנית כלבוטק שעסקה בסכנות חישמול. זה גרם לחרדה, אבל באותו זמן הגביר את המודעות לסכנה מסויימת. צריך לזכור שלחרדה יש מחיר משלה וצריך להיות ערים לגודל המחיר לעומת הרווח. כמוכן, בסכנת מוות כל מחיר שווה.

● אז מה אתה מציע להורים לעשות ברגע?

לא צריך להפחיד את הילדים על ריק. לא להגיד להם — אסור ללכת בחושך, או אל תכרז אל זרים, אל תחזור לבר הביתה. צריך לתת להם אלטרנטיבות. כמו, אל תחזור לבר הביתה בחושך, תטלפן ונבוא לקחת אותך. או, אל תיקח טרמפים, קח כסף ובמקום הזה והוא יש אוטובוס או מונית כל הלילה. צריך גם לזכור שפחד הוא דבר נורמלי, שצריך להיות מתאים למצבים. חשוב להפעיל את הילד במציאת פתרונות ולאפשר לו לדבר על הפחדים שלו. אם דואגת וחוששת יכולה להועיל לילד במציאת פתרונות אלטרנטיביים. אם היסטריית (גם אם יש בסיס להיסטריה) לא תועיל.

תיקון העוול לאילי קאופמן

לפני שבועיים ראיינתי במדור זה את ורדה רודה מפירסום אריאלי. שם אמרו לי שורדה היא שתגתה את הדעיון וכתבה את התסריט לסרט הפירסומת אשר זכה בפרס בפסטיבל בינלאומי בניו-יורק. למחרת באה אלי אילי קאופמן, שעבדה גם היא בפירסום אריאלי עד לפני כמה חודשים, ואמרה לי כי נעשה לה עוול במדור שלי. אחרי בירור שני באריאלי, הסתבר שיש משוה בדבריה על אילי קאופמן. הסבירה אילי: אני הייתי הוגת רעיון הסרט ואני, ועוד בחור בשם בוז, כתבנו את התסריט. נכון שבדרך-כלל עובדים באריאלי בקבוצות. במיקרה הזה עבדתי לבד עם בוז. נשתתסרטי היה כמעט מוכן נישנו למפיק עמט טל-שיר ולבמאי ינקול גולדווסר וגם הם הוסיפו את תרומתם.